

2017-02-27

Fråga-svar

Tadzjikistan. The Islamic Renaissance Party of Tajikistan (Hizbi Nahzati Islomii)

Fråga

- Utsätts "ordinära" medlemmar ur The Islamic Revival/Renaissance Party of Tajikistan (Hizbi Nahzati Islomii) för att regimen framställer anklagelser gentemot dem under påstående om inblandning i våldsamheterna den 4 september 2015?
- Utsätts medlemmar ur partiet (oavsett nivå) enbart på den grunden att partiet har terrorklassats i Tadzjikistan?
- Finns det en pågående rättsprocess mot medlemmar ur partiet?

Svar

Bakgrund 2010-2015

Partiet hade för några år sedan enligt egna uppgifter ca 40 000 aktiva medlemmar och var med det Tadzjikistans nästa största parti, efter det styrande People's Democratic Party (Salimov, Oleg, 2015-06-24; Institute for War & Peace Reporting (IWPR), 2014-07-29).

Källor har sedan flera år tillbaka rapporterat om incidenter som drabbat medlemmar. 2010, efter valet och efter islamistiska attacker utförts i Tadzjikistans Rashtregion, genomsöktes partiets huvudkontor i Dushanbe och dokument och datorer konfiskerades. Strax därefter brann IRPT:s moské för kvinnor ned. Detaljerna kring branden är oklara. 2011 påbörjades enligt IRPT en svartlistningskampanj i tadzjikisk media, något som fortsatte fram till valet 2015. I slutet av 2013 rapporterade människorättsorganisationer att flera IRPT-aktivister arresterats och ledaren

för en regional avdelning dömdes till fem års fängelse i januari 2014. Ett antal rapporter och videos spreds i syfte att påvisa partiledningens omoraliska uppträdande; IRPT uppgav att dessa rapporter och videos var falska. I augusti 2014 publicerade den statliga tidningen Jumkhuriat en artikel som jämförde IRPT till Muslimska Brödrskapet och Hamas. I juni 2015 arresterades ytterligare en regional ledare för partiet (Salimov, 2015-06-24; Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), 2015-03-03; Lemon, Edward, 2015-09-11).

IWPR rapporterade 2014 om hur ett antal medlemmar attackerades och misshandlades av en mobb under ett partimöte. Detta inträffade även i juni samma år i en annan del av landet. Även andra källor har rapporterat om att representanter för partiet misshandlats. Partiets kontor i tre nordligt belägna städer stängdes av de lokala myndigheterna och en marknad som ägdes av IRPT:s ledare Muhiddin Kabiris fru konfiskerades. Före detta medlemmar uppges ha rekryterats eller tvingats att spela in filmer som varnar folk att inte gå med i partiet. Anklagelser mot partiet i stort har också förekommit, då statlig media rapporterat att vissa tadjjiker som åkt till Syrien för att slåss på Islamiska Statens sida varit partimedlemmar (IWPR, 2014-07-29; Thibault, Helene, 2015-07-08). En partimedlem dog i fängelset 2014, då han efter att ha utsatts för tortyr under oklara omständigheter föll ut genom ett fönster på tredje våningen (Thibault, Helene, 2015-07-08; Human Rights Watch (HRW), 2015-09-14).

Parallellt med detta har Human Rights Without Frontiers International sammanställt inskränkningar på religionsfrihet i Tadzjikistan som framförallt drabbat muslimer och som införts under samma tidsperiod (Human Rights Without Frontiers International, september 2016, s. 18-19).

2015 och framåt

I valet i mars 2015 fick inte IRPT tillräckligt med röster för att representeras i parlamentet. Valet ansågs av internationella observatörer som OSCE och HRW inte ha varit fritt. I augusti 2015 gav justitieministeriet order om att IRPT skulle avsluta all verksamhet då partiet inte ansågs ha tillräckligt med medlemmar. 45 partimedlemmar anklagades också för ett stort antal brott. I september 2015 skedde en väpnad attack mot en polisstation med många döda som resultat. IRPT beskyldes för dådet trots att både partiet och personen bakom attacken, biträdande försvarsminister Abukhalim Nazarzoda, förnekade Nazarzodas medlemskap. Den 29 september 2015 klassificerade Högsta Domstolen IRPT som en terrororganisation som planerat en kupp. Partiets hemsida och tidning beordrades att lägga ned (Human Rights Without Frontiers International, september 2016, s. 19-20; RFE/RL, 2015-09-29). Det blev även olagligt att i landet införa, distribuera eller kopiera partimaterial (Bakhrom, Nadin, 2015-10-04). Efter detta har många medlemmar och ledare inom partiet gått i exil. Tretton ledande medlemmar, som inte lämnade landet, arresterades i september 2015

(Human Rights Without Frontiers International, september 2016, s. 19-20). Redaktören för partiets tidning arresterades samtidigt och dömdes senare till 16 års fängelse (Reporters Without Borders, 2016-08-11).

Partiets ledare Muhiddin Kabiri uppskattar i en intervju att mer än 150 personer arresterades hösten 2015. Han konstaterar att vissa släktingar inte rapporterat [till IRPT] att personer arresterats, av rädsla att det skulle försvåra situationen ytterligare. Kabiri uppger att enligt inofficiell data häktades mer än 200 personer (Khamidova, januari 2016, s. 3-4). Kabiri själv lades på tadjikiska myndigheters begäran i september 2016 till på Interpols lista över efterlysta personer, (RFE/RL, 2016-09-05; Interpol, odaterad). I en rapport av United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) bekräftas siffran på 200 arresterade IRPT-medlemmar och att tortyr och andra övergrepp uppges ha förekommit. USCIRF ger också tillhanda att flera av Kabiris släktingar och även hans chaufför torterades i syfte att erkänna samröre med Nazarzodas attack (USCIRF, 2015-11-02).

De tretton som arresterades i september 2015 dömdes senare till fängelse, i de flesta fall i över 20 år (The Diplomat, 2016-09-20; Asia-Plus, 2016-06-02). I oktober dömdes två försvarsadvokater, som företrätt IRPT-medlemmar, till över 20 års fängelse (The Diplomat, 2016-10-07; HRW, 2016-10-06). Enligt Human Rights Watch har totalt fem advokater häktats och andra trakasserats. HRW uppger också att utöver de 200 som arresterats, sitter andra under husarrest (HRW, 2016-02-17). Enligt uppgifter från Association for Human Rights in Central Asia daterade februari 2016 hade, utöver de tretton, åtta personer dömts till mellan fyra och arton år i fängelse. För majoriteten av dessa framgår det inte i rapporten vilka positioner de haft inom partiet. Sex medlemmar, vars pass konfiskerats, tillåts inte resa någonstans. Ytterligare ett antal medlemmar är efterlysta. AHRCA har också fått information om arresteringar av 93 medlemmar. Organisationen konstaterar att ” [t]he scope of the repression against party members is much wider. Many are intimidated and afraid to provide information about such repression.” (Association for Human Rights in Central Asia, AHRCA, 2016-02-08). Andra uppgifter som förekommit är att totalt 23 ledande IRPT-medlemmar arresterades för inblandning i attacken i september 2015 (Asia-Plus, 2016-06-02).

Direkt efter arresteringarna rapporterades om att egendomar tillhörande partimedlemmar konfiskerats. Även familjemedlemmar till arresterade partimedlemmar har drabbats i form av påtryckningar och förlorade jobb, något som enligt AHRCA verkar vara på grund av inofficiella order från regimen. Partimedlemmar uppges utsättas för utbredd diskriminering (AHRCA, 2016-02-08). I en artikel publicerad av brittiska BBC uttrycker en taxichaufför och tillika medlem av partiet en rädsla för att han vid en trafikkontroll ska anklagas för att vara terrorist (BBC, 2015-10-31). Generellt är information om situationen för partimedlemmar med lägre

befattning begränsad, utan mest rapportering fokuseras på ledande medlemmar som efterlysts eller arresterats.

HRW har tillsammans med Norska Helsingforskommittén rapporterat att tortyr förekommer i häkten. Kritiker i exil har i vissa fall försvunnit och dykt upp igen i tadjjikiskt förvar. Det framgår inte att detta drabbat IRPT-medlemmar (HRW, 2016-02-17).

September 2016 demonstrerade ett antal aktivister från IRPT och Grupp 24 under en OSCE-ledd konferens i Warszawa, något som ledde till koordinerade attacker på släktingar kvar i Tadjjikistan. Vissa källor anser att omständigheterna antyder att myndigheterna legat bakom attackerna (Ferghana Information Agency, 2016-09-29). Incidenter som rapporterats inkluderar en mobb som trängde sig in på en skola och verbalt attackerade ett barn till en aktivist. Folksamlingar har även samlats utanför aktivisters familjers hus i Tadjjikistan, försökt bryta sig in och misshandlat släktingar. Open Democracy rapporterar om dessa händelser, och konstaterar angående två av aktivisterna i Warszawa vars familjer i Tadjjikistan drabbats (Edwards, Maxim och Khudoydodova, Shabnam, 2016-12-12):

Yakubov was a high functionary in the IRPT, while Shabnam was a former migrant worker with less prior experience of activism. Yet the Tajik government has been merciless in its pursuit of both. The thin red line is ever-thinning — and it doesn't matter who you are if you cross it.

Denna sammanställning av information/länkar är baserad på informationssökningar gjorda under en begränsad tid. Den är sammanställd utifrån noggrant utvalda och allmänt tillgängliga informationskällor. Alla använda källor refereras. All information som presenteras, med undantag av obestridda/uppenbara fakta, har dubbelkontrollerats om inget annat anges. Sammanställningen gör inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende. Informationen i sammanställningen återspeglar inte nödvändigtvis Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom sammanställningen göra politiska ställningstaganden. Refererade dokument bör läsas i sitt sammanhang.

Källförteckning

(alla källor hämtades 2017-02-22)

Asia-Plus, *Leading members and activists of the banned IRPT jailed*, 2016-06-02, <http://www.asiaplus.tj/en/news/leading-members-and-activists-banned-irpt-jailed>

Association for Human Rights in Central Asia (AHRCA), *Trial against 13 members of the Islamic Renaissance Party begins in Tajikistan*, 2016-02-08,

<http://www.ahrca.eu/tadjikistan/freedom-of-conscience/880-trial-against-13-members-of-the-islamic-renaissance-party-begins-in-tajikistan>

BBC, *Tajikistan fears instability as Afghan conflict rages on*, 2015-10-31, <http://www.bbc.com/news/world-asia-34659530>

Ferghana Information Agency, *HRW: OSCE, Governments Should Protest Collective Punishment, Worsening Crackdown in Tajikistan*, 2016-09-29, <http://enews.ferghananews.com/news.php?id=3142&print=1>

Human Rights Watch (HRW), *Severe Crackdown on Political Opposition*, 2016-02-17, http://www.ecoi.net/local_link/319951/445328_en.html

Human Rights Watch (HRW), *Tajikistan: Long Prison Terms for Rights Lawyers*, 2016-10-06, <https://www.hrw.org/news/2016/10/06/tajikistan-long-prison-terms-rights-lawyers>

Human Rights Watch (HRW), *Tajikistan: Reverse Political Party Closure*, 2015-09-14, <https://www.hrw.org/news/2015/09/14/tajikistan-reverse-political-party-closure>

Human Rights Without Frontiers International, *The Islamic Renaissance Party of Tajikistan, A Historical Analysis*, september 2016, <http://hrwf.eu/wp-content/uploads/2016/09/2016-Islamic-Renaissance-Party-of-Tajikistan.pdf>

Institute for War & Peace Reporting (IWPR), *Tajikistan's Islamic Opposition Under Pressure*, 2014-07-29, <https://iwpr.net/global-voices/tajikistans-islamic-opposition-under-pressure>

Interpol, *Wanted persons*, odatrad, <https://www.interpol.int/notice/search/wanted/2015-63685>

Khamidova, Parvina, *Interview with Muhiddin Kabiri, Leader of the Islamic Renaissance Party of Tajikistan In-Exile*, Central Asia Policy Brief No. 33, januari 2016, <http://centralasiaprogram.org/blog/2016/01/27/interview-with-muhiddin-kabiri-leader-of-the-islamic-renaissance-party-of-tajikistan-in-exile/>

Lemon, Edward, *Tajikistan Bans Leading Opposition Party*, Eurasia Daily Monitor 2015-09-11, <https://jamestown.org/program/tajikistan-bans-leading-opposition-party/>

Edwards, Maxim och Khudoydodova, Shabnam, *“What kind of terrorist am I?”*, Open Democracy 2016-12-12, <https://www.opendemocracy.net/od-russia/maxim-edwards-shabnam-khudoydodova/what-kind-of-terrorist-am-i-tajikistan>

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Shattered Tajik Islamic Party Branded As Terrorist Group*, 2015-09-29, <http://www.rferl.org/a/tajikistan-islamic-party-terrorist-organization/27277385.html>

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Tajikistan's Islamic Party Leader Added To Interpol Wanted List*, 2016-09-05, <http://www.rferl.org/a/tajikistan-islamic-party-chief-interpol-list/27968735.html>

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Tajikistan's Islamic Renaissance Party On Life Support*, 2015-03-03, <http://www.rferl.org/a/tajikistan-islamic-renaissance-party-on-the-ropes/26880001.html>

Reporters Without Borders, *Opposition journalist in great danger in Tajik prison*, 2016-08-11, <http://www.refworld.org/docid/57bac39d4.html>

Bakhrom, Nadin, *Tajikistan Shuts Down IRPT, Declares It a Terrorist Organization*, Silk Road Reporters 2015-10-04, <http://www.silkroadreporters.com/2015/10/04/tajikistan-shuts-down-irpt-declares-it-a-terrorist-organization/>

Salimov, Oleg, *Tajikistan's Islamic Resistance Party Struggles to Survive*, The Central Asia-Caucasus Analyst 2015-06-24, <http://www.cacianalyst.org/publications/field-reports/item/13241-tajikistans-islamic-resistance-party-struggles-to-survive.html>

The Diplomat, *No Surprises in Tajikistan: Rights Lawyers Given Long Prison Sentences*, 2016-10-07, <http://thediplomat.com/2016/10/no-surprises-in-tajikistan-rights-lawyers-given-long-prison-sentences/>

The Diplomat, *Tajik Authorities Seek Long Prison Terms for IRPT Lawyers*, 2016-09-20, <http://thediplomat.com/2016/09/tajik-authorities-seek-long-prison-terms-for-irpt-lawyers/>

Thibault, Helene, *The Islamic Renaissance Party's downfall and its consequences for Tajikistan's stability*, Registan 2015-07-08, <http://registan.net/2015/07/08/the-islamic-renaissance-partys-downfall-and-its-consequences-for-tajikistans-stability/>

United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Tajikistan: USCIRF Criticizes Crackdown on Religious Freedom*, 2015-11-02, <http://www.uscifr.gov/news-room/press-releases/tajikistan-uscirf-criticizes-crackdown-religious-freedom>